Liikenne- ja viestintävirasto
Transport- och kommunikationsverket

LAUSUNTO

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
liv@eduskunta.fi

Päiväys/Datum
06.09.2024
Dnro/Dnr
TRAFICOM/436087/03.03.01/2024
Viite/Referens
E 42/2024 vp

Valtioneuvoston selvitys: Komission valkoinen kirja digitaalisen infrastruktuurin tarpeista

Lausunto

Liikenne- ja viestintävirasto pitää valtioneuvoston selvityksessä (E 42/2024 vp) esitettyjä kantoja perusteltuina. Liikenne- ja viestintäviraston näkemyksen mukaan EU:n sähköisen viestinnän sisämarkkinoita tulee kehittää digitaalisen vuosikymmenen tavoitteiden ja Euroopan globaalin kilpailukyvyn vahvistamiseksi ja tämän osalta tavoitteiden onkin syytä olla kunnianhimoisia.

Liikenne- ja viestintävirasto pitää valtioneuvoston tavoin tärkeänä tavoitetta edistää koko EU:ssa laadukkaan digitaalisen infrastruktuurin eli valokuitu- ja 5G-verkkojen nopeaa rakentumista sekä 6G-teknologian varhaista käyttöönottoa. Lisäksi on tärkeää, että sähköisen viestinnän sääntely on jatkossakin pääasiassa markkinaehtoista ja teknologianeutraalia ja että sääntely mahdollistaa jatkossakin kansallisten erityisolosuhteiden ja kansallisen turvallisuuden huomioimisen.

Komission valkoisessa kirjassa tekemät avaukset ovat kuitenkin vielä epäselviä ja niistä puuttuu sekä konkretiaa että vaikutusarviointi, eikä komissio ole pystynyt osoittamaan, miten juuri nämä toimenpiteet edistäisivät politiikkatavoitteiden saavuttamista. Siksi toimenpiteitä olisi Liikenne- ja viestintäviraston näkemyksen mukaan peilattava aina varsinaisiin tavoitteisiin ja siihen, kuinka välttämättömiä ja tarpeellisia toimet ovat tavoitteiden kannalta.

Liikenne- ja viestintäviraston näkemyksen mukaan kaikille lainsäädännön muutosehdotuksille tulee tehdä perinpohjainen vaikutusarviointi kuulleen kaikkia sidosryhmiä, joita muutos koskee.

Liikenne- ja viestintävirasto pitää valtioneuvoston lailla tärkeänä pidättäytyä sisämarkkinoiden lisäsääntelystä ja että sen sijaan keskitytään sääntelyn yhdenmukaiseen ja ennakoitavaan toimeenpanoon, viranomaisyhteistyön tiivistämiseen ja hallinnollisen taakan vähentämiseen.

<u>Euroopan teknologisen innovaatiokyvyn vahvistaminen</u>

Liikenne- ja viestintävirasto tukee esitettyjä tavoitteita, mutta valkoisesta kirjasta jää epäselväksi, kuinka hyvin esitetyt toimenpiteet tukevat näitä. Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa valtioneuvoston tavoin rahoitusohjelmien synergioiden vahvempaa kytkemistä politiikkatavoitteisiin.

Liikenne- ja viestintäviraston näkee komission esittämien rahoitusinstrumenttien

riskinä hitautta tuovat massiiviset rakenteet ja kannattaa niiden virtaviivaistamista. Vaihtoehtona voidaan nähdä ohjelmien yhteishaut, joissa yhdistetään teknologiat ja niiden sovellusala. Mukaan tarvitaan teollisia toimijoita, joilla vahva oma intressi (ei vain tutkimuslaitoksia).

Sääntelyn tavoitteet ja soveltamisala

Liikenne- ja viestintävirasto pitää valtioneuvoston selvityksessä esitettyjä kantoja perusteltuina. Liikenne- ja viestintäviraston näkemyksen mukaan komission argumentit tasapuolisista kilpailuedellytyksistä ontuvat, sillä viestintä- ja sisältöpalveluiden tarjonta ovat hyvin erilaisia markkinoita eikä sama säädäntö lähtökohtaisesti sovellu niihin. Komission ehdotuksen sijaan pitäisi arvioida tarkkaan, tarvitseeko pilvipalveluntarjoajiin kohdistaa uuttaa sääntelyä ja tehdä siitä huolellinen vaikutusarviointi

Taajuuspolitiikka ja verkkotoimiluvat

Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että ilman yhteistä tavoitetilaa Eurooppa voi jäädä jälkeen 6G:n ja satelliittipalveluiden kehittämisessä ja käyttöönotossa ja kannatamme yhteistä eurooppalaista 6G taajuustiekarttaa, joka määrittelee taajuuksien käyttöön saattamisen periaatteet ja aikataulun. Nämä yhteiset pelisäännöt voidaan luoda olemassa olevien taajuushallinnon elimien avulla.

Lisäksi Liikenne- ja viestintäviraston mukaan olisi syytä selvittää, mikä on ollut varsinainen ongelma 5G:n käyttöönotossa muualla Euroopassa. Nämä ongelmat eivät välttämättä aina johdu taajuuksien osoittamisesta vaan esimerkiksi muusta sääntelystä, kuten säteilyturvallisuusvaatimuksista tai rakennuslupien ja tukiasemapaikkojen saatavuudesta.

Lupamenettelyjen yksityiskohtainen yhtenäistäminen EU-tasolla ei pitäisi olla itsetarkoitus, vaan tavoitteena pitäisi olla saada taajuudet nopeasti käyttöön ja palvelut saataville. Liikenne- ja viestintäviraston näkemyksen mukaan nykyinen lupamenettely toimii Suomessa.

Keskusverkkosääntely

Teleyritysten verkkoinvestoinnit painottuvat vahvasti liityntäverkkoihin ja muuhun kansalliseen infrastruktuuriin, joten Liikenne- ja viestintävirasto arvioi ehdotuksella olevan suhteellisen vähäisiä hyötyjä teleyritysten kustannustasoon ja jää varsin epäselväksi, missä määrin ehdotus edistää digitavoitteiden saavuttamista.

Keskeisiä keskusverkkoja koskevia kansallisesti säädettyjä vaatimuksia ovat mm. varautumiseen liittyvät kansallista turvallisuutta ja verkkojen toimintavarmuutta normaalioloissa turvaavat vaatimukset. Liikenne- ja viestintäviraston näkemyksen mukaan nämä velvoitteet estävät käytännössä runkoverkkopalveluiden tarjoamisen maasta toiseen, mikä on komission keskeisin peruste ehdotetulle keskusverkkojen säädäntömuutokselle. Ehdotukseen liittyy myös paljon epäselvyyksiä sovellettavasta lainsäädännöstä ja se voisi oleellisesti haitata teleyritysten ja viranomaisten yhteistyötä mm. hätäliikenteeseen sekä telekuunteluun ja -valvontaan liittyen.

Kupariverkko ja markkinasääntely

Kuparinpurku on pitkällä niin Suomessa kuin Euroopassa ja siksi sen sääntelyn hyödyt olisivat rajalliset. Asiaan liittyy myös omaisuudensuojakysymyksiä ja

investointivaikutusten lisäksi myös loppuasiakasvaikutukset olisi arvioitava

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa valtioneuvoston tavoin huomattavan markkinavoiman sääntelyn säilyttämistä työkaluna telemarkkinoiden sääntelyyn. Ehdotus uudesta eurooppalaisten virtuaalisten tukkutuotteiden käyttöönotosta on epäselvä, minkä vuoksi myös sen hyödyt jäävät epäselviksi. Tältä osin Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa varauksellista suhtautumista asiaan.

Yleispalvelu

Liikenne- ja viestintävirasto on samaa mieltä valtioneuvoston kanssa sitä, että yleispalvelu on tarkoitettu loppukäyttäjien viimesijaiseksi turvaverkoksi. Sitä ei pitäisi käyttää työkaluna tukemaan taloudellisesti heikommassa asemassa olevien tilannetta, vaan tähän tulee olla muita keinoja. Suomessa yleinen sosiaaliturva kattaa perusviestintäpalvelut.

Merikaapelisuositus

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa yhteisesti sovittuja toimia merikaapeli-infrastruktuurien turvallisuuden ja häiriösietokyvyn edistämiseksi. Merikaapeli-infrastruktuurin suojaamisessa tavoite vahvistaa kansainvälistä ja sektorien välistä yhteistyötä on kannatettava, samoin turvallisuusvaatimusten kansainvälinen minimiharmonisointi. Tutkimuksessa, innovoinnissa ja tuen kohdentamisessa esimerkkinä voidaan nostaa merikaapeli-infrastruktuurin valvontaan ja suojaamiseen käytettävän teknologian kehityksen ja käyttöönoton tukeminen.

Infrastruktuurin valvontaan ja suojaamiseen liittyen kannattaa myös erityisesti huomioida sopiminen sekä kansallisesti että valtioiden välillä toimivaltuuksista ja käytännön toimintatavoista. Lisäksi huomiota on hyvä kiinnittää merikaapeli-infrastruktuurin asennus- ja korjauskapasiteetin riittävyyden varmistamiseen ja hallinnoinnin yhtenäistämiseen huomioiden myös merialueiden ominaispiirteet ja tarpeet.

Kyberturvallisuusstandardointi ja -sertifiointi

Liikenne- ja viestintävirasto haluaa myös nostaa esille komission valkoisen kirjan viittauksen standardointiin ja sertifiointiin. Niillä on olennainen rooli digitaalisen infrastruktuurin kyberturvallisuuden, laadun, yhteistoiminnan ja kustannustehokkuuden varmistamisessa. Kyberturvallisuuden sertifiointi ja standardointi tulisi kohdentaa mahdollisimman vaikuttavasti, jotta pystyttäisiin vastaamaan teknologioiden nopeaan muutostahtiin sekä mahdollistamaan innovaatio- ja liiketoimintaa. Merikaapeli-infran lisäksi hyviä kyberturvallisuusstandardointi- ja sertifiointikohteita voisivat olla esimerkiksi kvanttiturvallinen salaus (PQC/QKD) tai toiminnan jatkuvuuden varmistamisen kannalta kriittiset tietojärjestelmät. Kansainvälisiä standardeja ja sertifiointeja tulisi hyödyntää.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 6.9.2024. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.

Ilme Jarno
Verkostojohtaja

Nieminen Klaus
Kehityspäällikkö

Jakelu Liikenne- ja viestintävaliokunta